

Policy brief:

Tien tips voor de artikel 100-brief over de Mali-missie

Bestemd voor: Beleidsmakers Buitenlandse Zaken, Defensie, ministeries en Tweede Kamer

Ter gelegenheid van: Aanstaaend besluit artikel 100 brief MINUSMA, Mali

Datum: Oktober 2013

Contact: Jan Gruiters, gruiters@ikvpaxchristi.nl

Aanleiding

Ambtenaren van de Ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie werken deze dagen hard aan de artikel 100-brief waarmee de regering de Tweede Kamer straks informeert over uitzending van Nederlandse militairen naar Mali. Dat is geen eenvoudige opgave. Bij het componeren van deze Kamerbrief dienen talloze risico's afgedekt en veel belangen behartigd te worden. Dat vergt politiek handwerk en redactioneel schaven en schuren.

In een ideale wereld zouden bij het opstellen van deze brief over de toekomstige uitzending van militairen naar Mali de in het verleden geleerde lessen een belangrijke rol moeten spelen. In de politieke praktijk is dat echter niet vanzelfsprekend. Het blijkt steeds opnieuw moeilijk om tussen de klippen van de taaie werkelijkheid en de politieke wenselijkheid te laveren.

Tien tips voor de artikel 100-brief

Toch bevat de evaluatie van de ISAF-missie in Uruzgan belangrijke lessen. De schrijvers en ondertekenaars van de artikel 100-brief zouden er goed aan doen na te gaan of aan de volgende tien lessen gehoor is gegeven.

1. Om duurzame resultaten te garanderen is het essentieel om de **lokale bevolking** in alle stadia van de besluitvorming en uitvoering van de missie te betrekken. Dat vergt een lokaal perspectief dat niet in plaats komt van maar wel een onmisbare aanvulling vormt op het *top-down* perspectief van regeringen. De artikel 100-brief moet uitdrukking geven aan het perspectief van burgers en lokale gemeenschappen in Mali en aangeven op welke wijze de appreciatie van de lokale bevolking voorafgaand aan, tijdens en na afloop van de missie wordt gepeild.
2. De **doelstelling** van de missie moet in de artikel 100-brief realistisch en zo concreet mogelijk zijn en niet, zoals eerder het geval was, ambitieus en impressionistisch. De doelstellingen van de VN-missie MINUSMA moeten in de Kamerbrief vertaald zijn in concrete (nationale) doelstellingen van de Nederlandse bijdrage aan MINUSMA die zijn te operationaliseren in indicatoren waarmee voortgang en resultaat van de missie zijn te monitoren en evalueren.
3. Er moet een expliciete samenhang bestaan tussen **doel, aanpak en middelen**. De artikel 100-brief moet duidelijk maken op welke wijze *special forces* effectief kunnen bijdragen aan de doelstellingen van de VN-missie: stabiliteit, politieke dialoog, herstel van staatsgezag, bescherming van burgers, promotie van mensenrechten,

ondersteuning van humanitaire hulp en nationale en internationale gerechtigheid. Dat vergt een overtuigende onderbouwing van de kans op doelbereiking met de beoogde inzet van militairen, diplomaten en ontwikkelingswerkers. Daarvoor is een samenhangende geïntegreerde benadering onontbeerlijk.

4. De artikel 100-brief moet ondubbelzinnig en overtuigend laten zien dat voor duurzame vrede en veiligheid in Mali een eenduidige en op VN-niveau breed gedragen, consistente en lange termijn **politieke strategie** aanwezig is. Het primaat van de politieke in plaats van de militaire oplossing stelt eisen aan de politiek en de diplomatie en bereidheid om met “powerbrokers” en gewapende tegenstanders te onderhandelen, ook als zij bloed aan hun handen hebben.
5. De artikel 100-brief zal moeten aangeven wat de **oorzaken en de aard van de gevaren** zijn waartegen burgers in Mali beschermd moeten worden. Dat is noodzakelijk om te kunnen onderbouwen dat, en te kunnen toetsen of, met de Nederlandse bijdrage burgers daadwerkelijk en effectief zijn te beschermen.
6. Het scheiden van terroristen van de bevolking teneinde terroristische groeperingen te isoleren vergt bescherming van bevolking en een minimaal gebruik van militair geweld. Dit veronderstelt dat de krijgsmacht beschikt over **adequate protectiestrategieën en –capaciteiten** en een flexibel personeelsplafond. Als er meer militairen noodzakelijk zijn dan moet er kunnen worden opgeschaald.
7. Samenlevingen zijn niet maakbaar. Dit veronderstelt **strategisch geduld** en een politieke bereidheid om de inzetduur niet te koppelen aan een “*end date*” maar aan een “*end state*”.
8. De artikel 100-brief moet garanties bevatten dat er in Mali (voldoende) sprake is van een **eenheid** in commandovoering en benaderingswijze onder de deelnemende landen, waaronder eigenzinnig Frankrijk, en tussen de verschillende missies. Jagen op terroristen en beschermen van burgers kunnen elkaar natuurlijk in weg zitten.
9. Beschikt MINUSMA over een onafhankelijk eenheid die incidenten waarbij **burgerslachtoffers** vallen door geweld (of misdragingen) van uitgezonden militairen opspoort, analyseert en rapporteert en slachtoffers identificeert en compenseert voor geleden schade?
10. Tenslotte dient de artikel 100-brief op voorhand vast te leggen op welke wijze de regering de missie zal evalueren. Bij een missie van enige omvang dient deze **evaluatie** een zo onafhankelijk mogelijk karakter te hebben onder begeleiding van een commissie van onafhankelijk experts.

De politieke praktijk is weerbarstig. Dat geldt ook voor de opstellers van de artikel 100-brief. Toch is het waarborgen van deze lessen de moeite waard. Deze lessen kunnen niet alleen bijdragen aan de kwaliteit van de artikel-100 brief, maar ook aan de kwaliteit van het politieke debat hierover en aan het succes van de missie zelf.

Jan Gruiters is algemeen directeur IKV Pax Christi. Hij was lid van een door de regering ingesteld commissie van onafhankelijke experts die betrokken was bij de evaluatie van de Nederlandse bijdrage aan de ISAF-missie in Uruzgan.